

TÜRKİYE CUMHURİYETİ İNKİLÂP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK DERSİNDE TARİHİ GÜNLÜK KULLANIMININ AKADEMİK BAŞARIYA ETKİSİ (*)

Adem DAĞAŞAN (**)

Öz

Bu çalışmada, 8. Sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihî ve Atatürkçülük dersinin “Ya İstiklal Ya Ölüm” ünitesinin öğretiminde tarihî günlüklerden faydalanarak oluşturulmuş öğretim etkinliğinin öğrencilerin akademik başarılarına etkisini tespit etmek ve tarihî günlükler ile alakalı görüşlerini belirlemek amaçlanmıştır. Çalışma Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde nicel ve nitel araştırma yöntemlerinin birlikte kullanıldığı karma yönteme bağlı olarak yürütülmüştür. Araştırmanın nicel boyutunda ön test – son test kontrol gruplu yarı deneysel desen kullanılmış, deney grubu öğrencilerinin tarihî günlüklerle ders işlenmesi ile alakalı görüşleri nitel araştırma yöntemi ile yorumlanmıştır. Araştırma Kars il merkezinde bulunan bir devlet ortaokulundaki 8. sınıflardan birisi deney grubu (n=28) diğeri ise kontrol grubu (n=25) belirlenerek 5 hafta (10 saat) boyunca yürütülmüştür. Uygulama sonucunda elde edilen verilere dayalı olarak ortaya çıkan bulgulara göre deney grubu öğrencilerinin kontrol grubu öğrencilerine göre daha başarılı olduğu ve tarihsel düşünme becerilerinin geliştiği görülmüştür. Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde tarihî günlükler ile hazırlanan etkinliğin dersin daha kolay, daha zevkli öğrenilmesine kolay hatırlanmasına katkı sağladığı, öğrencilerin akademik başarılarını ve derse olan ilgilerini artırdığı sonucuna varılmıştır. Bu tespitler tarihî günlüklerin araştırma kapsamındaki derste öğretim materyali olarak kullanılabilceğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Tarih Öğretimi, Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük, Tarihsel Kaynaklar, Birinci Elden Kaynaklar, Tarihî Günlükler.

The Effects of Using Historical Diary in Turkish Republic Revolution History and Kemalism Course to Academic Achievement

Abstract

In this study, the purpose is to determine the effect of using historical diary in teaching the unit of ‘Ya İstiklal Ya Ölüm/ Either Independence or Death’ within Turkish Republic Revolution History and Kemalism course on academic achievement of 8th grade students, and to determine their views about historical diaries. The research was carried out

*) Aynı adlı doktora tezinden türetilmiştir.

**) Dr. Arş. Gör., Kafkas Üniversitesi Dede Korkut Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Eğitimi
(e-posta: ademdagasan25@hotmail.com). ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-6358-9954>

based on the mixed method which contains both qualitative and quantitative research methods in Turkish Republic Revolution History and Kemalism course. While the quasi-experimental design with pretest-posttest control group was used in the quantitative part of the research, the opinions of the students about carrying out the lesson with history diaries were analyzed with the qualitative research method. This research was carried out in a public secondary school by determining 8th grade students as one of them experiment group (n=28) and other as a control group (n=25) in Kars city center. It lasted for 5 weeks (10 hours). Based on the findings from the present data, the students were found to be more successful and beter in historical thinking skills compared to ones in the control group. The results revealed that activities with historical diaries make Turkish Republic Revolution History and Kemalism Course to be easier and more easily remembered, and it contributes to academic success and interest in this course. These study findings indicate that historical diaries can be used as a teaching material in Revolution History and Kemalism course. These results indicated that historical diaries are suitable and beneficial to use as teaching material within the course used in this research.

Keywords: *History Teaching, Turkish Republic Revolution History and Kemalism Course, Historical Resources, Primary Resources, Historical Diaries.*

1. Giriş

Millî şuurun en önemli kaynağı tarihtir. Tarihi bilmek, sadece maziyi bilmek olarak tarif edilemez. Tarihi bilmek, geçmişle temas halinde olmak ve bu teması koruyabilmektir. Nereden geldiğimizi bilmek, nereye gideceğimizin bilincinin oluşmasında bize yardımcı olacaktır (Niyazi, 2017). Tarih, sadece geçmiş zamana ait bilgi değildir. Sebebi ise geçmişteki bilginin günümüze ulaşmasıyla yeni mana kazanmasıdır. Ayrıca, geçmişin geleceğe yön verdiği de inkâr edilemez (Pingel, 1998). Köksal (2008)'a göre bir toplumun kendisini ve mevcudiyetini ifade ederken geçmişten faydalanma sürecine dâhil olmaması mümkün değildir. Dünyanın neredeyse tamamında tarih öğretimiyle alakalı “ölü yatırım” düşüncesinin hâkim olduğunu ifade eden Köksal, buna katılmayıp bu sürecin bilinmesinin önemini vurgularken aynı zamanda bu önemin içselleştirilmemesinden yakınmaktadır. Tarih öğretimi sürecine faydası işleviyle bakan Nichol (1991), tarih öğretimi öğrencinin gelişimindeki unsurlardandır, tarih öğretimi yurttaşlık eğitiminde, gelecek nesillere geçmişin mirasının aktarılmasında, karşılaştırma, eleştirme, sentez edebilme gibi becerilerin gelişiminde, okul hayatına olumlu etkide bulunması ve milletine sadakatle bağlı vatandaş yetiştirmesi bakımından gerekli ve değerlidir diyerek bu sürecin olması gerektiğinin ve doğrudan düşünsel ve ruhsal gelişime etki edebileceğinin altını çizmektedir. Yine aynı şekilde tarih öğretimine işlevsel açıdan bakan Köstüklü (2014) tarih ve tarih öğretiminin millî bilincin oluşmasında, hafıza kaybı yaşanmamasında, geleceğin sağlam temeller üzerine inşasında önem arz ettiğini ifade ederken, Turan (2010) tarihini bilmeyen milletler hafızasını kaybetmiş insana benzerler diyerek fertlerden teşekkül milletlerin, millî bilince sahip olduğunu, geçmişlerine bakarak geleceklerine, doğru bir şekilde yön verebileceklerinin önemini vurgulamaktadır.

Yukarıda görüldüğü gibi tarih öğretimi üzerinde çeşitli görüşler karşımıza çıkmaktadır. Bunlardan bazıları şöyle özetlenebilir; tarih öğretiminin işlevsel önemini beyan edenlerin gerekçesi, tarih öğretiminden faydalanamayanların milli bilinç oluşturmada ve geleceğin inşasında sorunlar yaşayacağıdır. Tarih öğretimini bir süreç olarak değerlendirenler ise, bunun milli ihtiyaçlardan kaynaklandığının aynı zamanda nasıl işleyeceğinin, sonuçlarının amaca ne kadar uygun olduğunun ve bu ilerlemenin içselleştirmesinin önemini vurgulamaktadırlar. Hepsinde tarih öğretiminin mutlak önemine değinilmiş, bazıları tarih olgusunun geleceğe ışık tutan yol olduğu yönünün altını çizirken bazıları da bunun yanında izlenecek yöntem ve uygulanacak metotların önemini belirtmektedirler. Araştırmacılar bahse konu görüşlerin birçoğuna katılırken tarih öğretimine işlevsel bakmanın bu aşamada daha faydalı olacağını düşünmektedirler.

Herhangi bir tarihî kaynağın kanıt olabilmesi için tarihçi tarafından ele alınması, kullanılması gerekir. Tarihsel kanıtlar bilinçli meydana getirilen ya da istem dışı oluşturulan kanıtlar şeklinde sınıflandırılabilir. Bilinçli oluşturulan kanıt okuyucuya veri sunma amaçlıdır. Olayları kişiler tarafından yorumlanabilecek hale getirirler. İstenmeyerek meydana getirilen kanıtlar da okuyucuya bilgilendirebilir. İstemeden meydana getirilen kanıtlara, devlet belgeleri, arkeolojik bulgular ve özel mektuplar örnek olabilir. Bu kanıtların meydana getirilme sebebi gelecek nesillere bilgi vermek değildir (Pendas, 2009).Tarihî kaynakların sınıflandırılmasının bir başka hali Tablo 1’deki gibidir.

Tablo 1. Tarihî Kaynakların Sınıflandırılması

	Birinci el kaynaklar	İkinci el kaynaklar
Bilim	Testler, deneyler, gözlemler, keşifler ve orijinal araştırmalardan elde edilen bulgular.	Dergilerde ve kitaplarda yer alan test verilerinin değerlendirilmesi ve yorumlamalar.
Literatür	Romanlar, şiirler, oyunlar, kısa hikâyeler, mektuplar, günlükler, el yazmaları, otobiyografiler	Bilimsel dergi makaleleri, görüşler, biyografiler, kitap ve yazar eleştirileri.
Sosyal Bilimler	Durum çalışmaları, anketler, orijinal araştırmalar ve raporlar.	Bilimsel dergi makaleleri, kitaplar, dokümanlar hakkında değerlendirmeler ve yorumlamalar.
Devlet, Politika Bilimi, Tarih	Konuşmalar, orijinal yazılar, dokümanlar, devlet raporları	Gazete raporları, dergi haberleri, bilimsel makaleler, gazete ve kitaplar.
Güzel Sanatlar	Filmler, resimler, müzik, heykeller, fotoğraflar... Orijinal sanat çalışmaları	Bilimsel makale değerlendirmeleri, eleştirileri, görüşleri, yazarlar ve onların çalışmaları hakkındaki eleştiri kitapları ve biyografiler.

Türk Dil Kurumu tarafından anı/ hatıra: “Geçmişte yaşanmış çeşitli olaylardan belğin sakladığı her türlü iz, hatıra olarak tanımlanırken günlük ise, günü gününe tutulan hatıra, anı, günce, muhtıra veya bu yazıları içine alan eser” şeklinde tanımlanmıştır (URL- 2, 2017). Tanınmış kişilerin hem kendi yaşadıklarının hem de yaşadıkları döneme ait olayların kaleme alındığı eserlere hatıra, anı adı verilir (Karataş, 2011, s.237).

“Edebiyat terminolojimizde ‘günlük’ ve ‘günce’ adıyla yer alan düzyazı türü, yazarın yaşamakta olduğu olayları, edindiği deneyimleri, duygularını, düşüncelerini belli aralıklarla (çoğu kez her gün) ve kendi görüş açısından kaleme alarak saptamasıyla, sonra bunları tarih sırasına göre düzenlemesiyle oluşur” (Aytaç, 1990, s.455). Günlük (el- yevmiyat) kişinin başından geçenleri tarih vererek anlatması anlamına geldiği gibi bu anlatılanların kayda geçirildiği defter anlamına da gelir. Günlükler genellikle basılmak amacıyla kaleme alınmaz çünkü orada yazılanlar son derece özeldir (Fethi, 1986, s.416).

Batı edebiyatında 16. yüzyılda ilk örnekleriyle karşılaştığımız anıya, doğuda tezkire, menakıb, seyahat gibi türlerin içinde rastlamak mümkündür. Türk edebiyatında ise veka-yi, sergüzeşt, seyahatname, sefaretname gibi metinlerde hatıratla rastlanır. 19. yüzyılda batı ile temasımızın artmasıyla Fansızca’ da “memoires” diye adlandırılan anı Türkçede Arapça asıllı “hatıra” adıyla kullanılmıştır. Hatıra kelimesinin çoğulu hatırat kelimesinin kullanımına ise 20. yüzyılda rastlanmaktadır (Okay, 1997, s.445).

Hatırat kişinin kendi yaşamışlıklarını kaleme almasıdır. Kişinin yaşantılarını bir başkasının şahit olup kaleme alması daha farklıdır. Hatıralar kurgusal ya da hayal ürünü değildir. Hatırat yazımı 18. yüzyıl İngiliz edebiyatında önemli bir yerdedir. Kendi geçmiş yaşantılarını kaleme alanlar ile bir başkasının yaşantılarını gözlemleyip yazarların oluşturduğu eserlerin duygu bakımından aynı olmadığı bellidir (Couser, 2012). Kişisel bir günlüğün aldatmacası ancak istenmeden yapılabilir, kendi kendini aldatabilir. Tanığın belgeleri iletmeyi gözlemleme yetkisi kanıtların doğruluğunu etkileyebilir (Tucker, 2004). Kütükoğlu (2008)’na göre herhangi bir olaya şahsen katılmış veya şahitlik etmiş kişilerin kaleme aldığı tarihî hatırat ve günlükler tarihin yazılı kaynaklarındandır. Anı ile günlüklerin birçok özelliği birbirine benzemesine rağmen en önemli farkı, günlükte yaşanmış ya da şahit olunmuş olay günü gününe kaleme alınırken, anı sonradan yazılmaktadır (Öztürk & Otluoğlu, 2002).

Okay (1997)’a göre hatırat ve günlüklerin yazılış sebeplerinin, şeklinin ve kaleme alınma zamanlarının farklı olmasından ötürü farklı özelliklere sahiptirler. Günlük yaşanan anda yazılırken hatırat zaman geçtikten sonra kaleme alınır. Hatırat yayımlanmak üzere yazılırken günlük yazmakta böyle bir kaygı yoktur. Bunlardan dolayı günlükte ifadeler daha özgür, doğal ve samimi iken hatıratla özel hayata dair detay daha az, düzenli ve sınırlıdır.

Öğretme- öğrenme sürecinin asli öğelerinden biri şüphesiz bu süreçte kullanılan materyallerdir. Öğrencilerde bilgi, beceri ve değerlerin ileri taşınmasındaki süreçte yararlanılan her tür kaynak öğretim materyali içerisinde değerlendirilmelidir (Paykoç, 1991). Öğretim materyalleri öğrenenin duyu organlarını etkileyerek anlamasına katkı sağlar

(Saban, 2008). Demirel (2013)'e göre herhangi bir öğretim materyali meydana getirilirken, anlaşılır, kazanımlara uygun, kullanıma açık, gerçek hayatla ilintili ve geliştirilebilir olmasına dikkat edilmelidir.

21. yüzyıl insanının değişen ve hızla yayılan bilimsel bilgiyi elde etmesi ve bunu bir davranış haline getirmesi günümüzde bir zorunluluk olarak ortaya çıkmıştır. Bireyin sosyalleşmesinde ve toplum değer yargılarını kazanmasında eğitimin önemli bir rolü olduğu aşikârdır. Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi öğretim programında yer alan tarih bilincinin oluşturulması ile ilgili kazanımların gerçekleştirilmesini sağlamada ders materyali olarak birinci el kaynak ve tarihî günlüklerin kullanılması öğrencinin tarihî olay, olguları anlamlandırması, algılaması ve öğrencilerin bu kaynakları kullanarak daha güvenilir bilgilere doğrudan ulaşabilmelerine imkân sağlayacaktır. Öğrencilerde tarih bilincinin oluşmasını destekleyecek duyuşsal becerilerin kazanılabilmesi için; doğru kazanımların seçilmesi, uygun içeriklerin oluşturulması ve bu içeriklerin istenilen standartlarda davranış değişikliğine uğratılması gerekmektedir. Bu davranış değişikliği, yeni nesillere tarih, Türk tarihi ve Türk inkılâbı öğretilerek, geçmişten ders alıp geleceğe hazır hale getirilerek tarih bilinci ve millî bilinç oluşturularak mümkün olacaktır (Baymur, 1945). Öğrencilerde tarih bilincine dayalı olan davranış geliştirme sürecinde eğitim uygulamalarında işe koşulan ders araç-gereç ve materyalleri önemli yere sahiptir. Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük ders kitaplarındaki temalar incelendiğinde içeriğe uygun olarak tarihî günlüklere yeterince yer verilmediği görülmektedir.

1.1. Araştırmanın Problemi

Bu araştırmada; Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde öğretim etkinliği yürütülürken ders materyali olarak tarihî günlüklerin kullanılmasının öğrencilerin akademik başarılarında etkisi var mıdır? Deney grubu öğrencilerinin uygulama sonrasında tarihî günlüklerle ders işlenmesi hakkında görüşleri nelerdir? Soruları araştırmanın problem cümlesini oluşturmaktadır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada, 8. sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinin “Ya İstiklal Ya Ölüm” ünitesinin öğretiminde tarihî günlüklerden faydalanarak oluşturulmuş öğretim etkinliğinin öğrencilerin akademik başarılarına etkisini tespit etmek ve tarihî günlükler ile alakalı görüşlerini belirlemek amaçlanmıştır.

2. Yöntem

Bu araştırma karma araştırma yöntemi ile yürütülmüştür. Araştırma sürecinde hem nicel hem de nitel boyutları içeren açılımlı sıralı karma araştırma deseni kullanılmıştır. Sosyal bilimlerde belirli bir amaç doğrultusunda iki ya da daha fazla farklı veri toplama

teknığının aynı araştırmada kullanılmasına karma araştırma yöntemi denilmektedir (Greene, Krayder & Mayer, 2005).

Nitel yöntem, metin ve imgesel verilere dayanan veri analizinde özgün adımlara ve farklı desenlere sahip yöntemlerdir. Nitel yöntemin özelliği, katılımcılara ölçme aracı sunup veri toplamaktan ziyade doğal ortamda genellikle yüz yüze etkileşimle, gözlemlerle ve mülakatlarla veri toplamaktır (Creswell, 2014, ss.183-185). Nicel yöntem ise, olgu ve olayları nesnelleştirerek gözlemlenebilir, ölçülebilir ve sayısal olarak ifade edilebilir bir şekilde ortaya koyan yöntemlerdir. Kısaca belirtmek gerekirse, nicel araştırma rakamsal değerler ile varsayımları test etmeyi, nitel araştırma ise sözel tasvirler vasıtasıyla karmaşık görüşlerini açıklamayı amaç edinir (Suter, 2012). Açımlayıcı sıralı karma yöntem deseni, araştırmacının ilk olarak nicel veri topladığı, bulguları analiz ettiği ve nicel bulguları daha detaylı açıklayabilmek için nitel verilerin kullanıldığı desendir (Creswell, 2014, s.224).

8.sınıf öğrencilerinin akademik başarılarını tespit etmek için, yarı deneysel desenlerden ön test, son test kontrol gruplu model kullanılmıştır. Deneysel model araştırmanın nicel boyutunu oluşturmaktadır. Ön test-son test kontrol gruplu desen, katılımcıların deneysel işlem öncesi ve sonrası bağımlı değişkenle ilgili olarak ölçüldüğü farklı deneklerden oluşan deney ve kontrol gruplarının ölçümlerinin karşılaştırıldığı desendir (Howitt, 1997 Akt., Büyüköztürk, 2014, s.19). 8. sınıf öğrencilerin tarihî günlükler hakkında görüşlerinin alınması araştırmanın nitel boyutunu oluşturmaktadır. Araştırmanın nitel boyutu tarihî günlüklerin etkililiği hakkında veri sağlamıştır. Araştırmanın nitel boyutu ile elde edilen verilerin anlamlandırılması ve yorumlanması için nitel verilerin kullanımına gidilmiştir. Nitel veriler günlük yaşamda karşılaşılan durumların eğitim araştırmalarındaki rolünü ve etkililiğini tespit etmek amacıyla kullanılabilir (Goodson & Walker, 2005). Nicel yöntem, toplanan verilerin araştırmanın benzer katılımcılar üzerinde genellemesini sağlarken, nitel yöntemler kullanılarak elde edilen veriler ile araştırma konusunun daha detaylı incelenmesi mümkündür (Greene, Krayder & Mayer, 2005).

2.1. Araştırmanın Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, 2016-2017 eğitim öğretim yılında Kars ili merkezine bağlı resmi ortaokula devam eden sekizinci sınıf toplam 53 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmanın deney grubunda 28 öğrenci olup, kontrol grubunda 25 öğrenci vardır. Araştırmanın çalışma grubu seçilirken, Kars ili merkezinde bulunan ortaokullar arasından biri tesadüfen seçilmiştir. Seçilen okulda sekizinci sınıf öğrencilerinin olduğu sınıflarda rastgele atanan gruplar arasından ön test eşleştirilmesi yapılarak deney ve kontrol grubu oluşturulmuştur.

2.2. Veri Toplama Aracı

Bu araştırmanın bağımsız değişkeni tarihî günlüklerle ders işlenmesidir. Bağımlı değişkeni ise öğrencilerin akademik başarısıdır. Bağımsız değişkenin bağımlı değişken

üzerindeki etkisini tespit etmek için araştırmacı tarafından akademik başarı testi oluşturulmuştur. Akademik başarı testi “Ya İstiklal Ya Ölüm” ünitesi kazanımlarına göre hazırlanmıştır. Ayrıca tarihî günlüklerle ders anlatılması hakkında öğrenci görüşlerinin alındığı yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır.

Akademik başarı testi; araştırmanın nicel veri toplama aracına ait geçerlik çalışmalarında kapsam ve görünüş geçerliği yapılmıştır. Güvenirlik çalışmalarında ise madde analizine dayalı madde gücüğü, ayırt edicilik tespit edilerek testin iç tutarlılığına bağlı Kuder Richardson (KR 20) metoduyla güvenirlik düzeyi tespit edilmiştir.

Kapsam geçerliliği: Bir ölçme aracının ölçmek istediği özelliklerin hepsini ölçebilme gücüne kapsam geçerliği denir. Kapsam geçerliliğini tespit edebilme durumu belirtke tablosuyla belirlenir. Aynı zamanda “test maddeleri ölçmek istenilen davranışı yeterince yansıtıyor mu?” sorusunun cevabıdır (Büyüköztürk, vd, 2012, s.117). Araştırmada kullanılan başarı testinin kapsamını, “Ya İstiklal Ya Ölüm” ünitesi oluşturmaktadır. Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersi Programında (2017) yer alan kazanım ve konuların, eğitsel temellendirmeye dayalı olarak hiyerarşik bir düzende sınıflandırıldığı Bloom Taksonomisi’ne göre yer aldığı belirtke tablosu ile veri toplama aracının kapsamı belirlenmiştir.

Uzman görüşü: Çalışılan alanda yetkili ve yetkin olan kişilerin uygulanacak ölçme aracına dair “ölçülmek istenen niteliği yeterli ve uygun biçimde ölçtüğüne ilişkin görüşlerinin alındığı mantıksal bir yoldur”. Uzman kişi veya kişiler hem ölçme aracının hem de ölçülen özelliğe ilişkin alanda bilimsel yeterliğe sahip olan kişilerdir (Şeker & Gençdoğan, 2006, s.44). Akademik başarı testinin kapsamı belirtke tablosu ile hazırlandıktan sonra, kapsamın Sosyal Bilgiler Öğretimi alanına uygunluğu için alan eğitim uzmanı olan 2 öğretim üyesi, 1 ölçme değerlendirme uzmanı, 1 eğitim programları uzmanı ve 1 dil uzmanı tarafından, veri toplama aracının kapsam ve görünüş geçerliğine ait uzman görüşü alınmıştır. Uzmanların verdiği geri bildirimlere göre gerekli düzenlemeler yapılmış ve formun pilot uygulamasına geçilmiştir.

2.3. Veri Toplama Aracının Güvenirlik Çalışmasına Ait Çalışma Grubu

Veri toplama aracının geliştirilmesi için 8. Sınıfta “Ya İstiklal Ya Ölüm” ünitesini gören lise 1. sınıflardan seçilme olasılığı eşit şansta olan basit rastgele örnekleme yöntemi kullanılarak 90 öğrenciye veri toplama aracı uygulanmıştır.

2.4. Veri Toplama Aracının Güvenirliğine Ait Bulgular

Veri toplama aracına ait maddelerin gücüğü ve ayırt ediciliği ve iç tutarlık katsayısı hesaplanmıştır. Tablo 2’de madde gücüğü, ayırt edicilik ve iç tutarlık katsayısı verilmiştir.

Tablo 2. Veri Toplama Aracına Ait Madde İstatistiği

Madde No	Güçlük İndeksi (p _j)	Ayrılcılık İndeksi (r _{jx})	Madde Güvenirlilik İndeksi (r _j)	Madde No	Güçlük İndeksi (p _j)	Ayrılcılık İndeksi (r _{jx})	Madde Güvenirlilik İndeksi (r _j)
M01	0.42	0.12	0.05	M21**	0.42	0.36	0.17
M02**	0.54	0.36	0.17	M22	0.30	-0.12	-0.05
M03**	0.60	0.48	0.23	M23	0.72	-0.16	-0.07
M04	0.54	0.12	0.05	M24	0.24	0.00	0
M05**	0.66	0.60	0.28	M25**	0.54	0.60	0.29
M06	0.18	0.12	0.04	M26**	0.60	0.72	0.35
M07**	0.30	0.36	0.16	M27	0.30	0.12	0.05
M08*	0.72	0.24	0.10	M28**	0.42	0.60	0.29
M09	0.30	0.12	0.05	M29	0.66	0.12	0.05
M10	0.36	0.00	0	M30	0.36	0.00	0
M11	0.36	0.00	0	M31	0.60	0.00	0
M12	0.78	0.12	0.04	M32	0.66	0.12	0.05
M13**	0.54	0.36	0.17	M33**	0.54	0.36	0.17
M14**	0.24	0.48	0.20	M34	0.58	0.04	0.01
M15	0.42	0.12	0.05	M35**	0.54	0.36	0.17
M16	0.36	-0.24	-0.11	M36	0.68	0.08	0.03
M17**	0.60	0.36	0.17	M37	0.42	-0.12	-0.05
M18	0.60	-0.12	-0.05	M38	0.42	0.12	0.05
M19**	0.42	0.60	0.29	M39	0.78	0.12	0.04
M20*	0.48	0.24	0.11	M40**	0.30	0.36	0.16

** Madde ayırt edicilik indeks değerleri 0,30'dan büyüktür.

* Madde ayırt edicilik indeksi 0,20- 0, 29 arasındadır.

Tablo 2'e göre, uygulanan başarı testinde bulunan herhangi bir maddenin üst grupta doğru cevap veren öğrenci sayısı, alt grupta doğru cevap veren öğrenci sayısından fazla olması, maddenin ayırt edicilik gücünü artırır. "0,40 ve üstü ise madde çok iyi maddedir. 0,30- 0,39 ise madde oldukça iyi bir maddedir. 0,20- 0,29 ise madde düzeltilmeli ve geliştirilmelidir. 0,00 – 0,19 madde çok zayıf, eğer düzeltilemiyorsa testten mutlaka çıkarılmalıdır. 0,00 madde hiç ayırt etmez, testten mutlaka çıkarılmalıdır. 0,00'ın altı madde ters yönde ayırt eder, testten mutlaka çıkarılmalıdır" (Tekin, 2000, s.246). 40 maddeden oluşan testin M01, M04, M06, M09, M10, M11, M12, M15, M16, M18, M2, M23, M24, M27, M29, M30, M31, M32, M34, M36, M37, M38, M39 ayırt edicilik değerleri 0,19'un

altında olduğu için akademik başarıda ayırt edici olmadıkları tespit edilmiş ve akademik başarı testinde çıkartılmıştır. M8 ve M20 maddeleri dil ve anlatım bakımından düzeltilmiştir. M8 ve M20 düzeltildikten sonra kapsam geçerliliğini bozmamak için veri toplama aracından çıkarılmamıştır. Akademik başarı testinin son halinde, 17 madde kalmış olup kapsam geçerliliği düşmemiştir. 17 maddeden oluşan veri toplama aracına ait iç tutarlılığına yönelik güvenilirliğine ait değerler Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. Veri Toplama Aracına Ait KR20 Güvenirlik Sonuçları

Madde No	Güçlük İndeksi (p_j)	Ayrırlık İndeksi (r_{jk})	Madde Varyansı ($s^2_j=p_jq_j$)	Madde Standart Sapması $s_j=\sqrt{p_jq_j}$	Madde Güvenirlik İndeksi (r_j)
M02**	0.54	0.36	0.49	0.24	0.17
M03**	0.60	0.48	0.48	0.24	0.23
M05**	0.66	0.60	0.47	0.22	0.28
M07**	0.30	0.36	0.45	0.21	0.16
M08*	0.72	0.24	0.44	0.20	0.10
M13**	0.54	0.36	0.49	0.24	0.17
M14**	0.24	0.48	0.42	0.18	0.20
M17**	0.60	0.36	0.48	0.24	0.17
M19**	0.42	0.60	0.49	0.24	0.29
M20*	0.48	0.24	0.49	0.24	0.11
M21**	0.42	0.36	0.49	0.24	0.17
M25**	0.54	0.60	0.49	0.24	0.29
M26**	0.60	0.72	0.48	0.24	0.35
M28**	0.42	0.60	0.49	0.24	0.29
M33**	0.54	0.36	0.49	0.24	0.17
M35**	0.54	0.36	0.49	0.24	0.17
M40**	0.30	0.36	0.45	0.24	0.16
Toplam	8.54	7.44	8.20	3.97	3.59

KR 20= 0,736

**Madde ayırt edicilik indeks değerleri 0,30'dan büyüktür.

* Madde ayırt edicilik indeksi 0,20- 0, 29 arasındadır.

Tablo 3 incelendiğinde, veri toplama aracında kalan 17 maddenin güçlük indeksi 0,20 ile 0,80 arasında değerler aldığı tespit edilmiştir. Çok zor ve çok kolay maddelerden oluşan bir test ölçmek istediği psikometrik özelliği ölçmede amacına ulaşamaz. Maddelerin

güçlük değerleri 0,20 ile 0,80 arasında olması testin güçlük değerleri arasında sınırlandırılabilir (Atılgan, 2011, s.324). Bu bağlamda veri toplama aracında bulunan 17 madde güçlük değerleri sınırları içerisinde yer aldığı söylenebilir. 17 maddelik veri toplama aracının iç tutarlılık katsayısı için tek uygulama ile güvenilirlik tespiti yapılan KR20 metodu uygulanmıştır. KR20 değeri Excel programı üzerinden $KR20 = K/K-1[1-(\sum pq/S_x^2)]$ formülüne göre hesaplanmıştır (Kan, 2011, s.45). Veri toplama aracının KR 20 değeri 0,736 olduğu tespit edilmiştir. Veri toplama aracı iç tutarlılık açısından güvenilir bir veri toplama aracı olduğu söylenebilir. Bu bağlamda veri toplama aracı geçerli ve güvenilirdir.

Araştırmanın veri toplama süreci deneysel desen uygulamasından elde edilen veriler ve öğrenci görüşlerine dair verilerden oluşmaktadır. Araştırmada deney grubunun eşleştirilmesi için ön test uygulamasına ait veriler, akademik başarı testi uygulanarak 1 Kasım 2016 tarihinde toplanmıştır. Araştırmanın deneysel desenine uygun olarak tarihî günlüklerle öğretim etkinliği, 8 Kasım 2016 tarihinde başlayıp 6 Aralık 2016 tarihleri arasında yapılmıştır. Tarihî Günlüklerle öğretim etkinliği, bitiminde 8 Aralık 2016 tarihinde son test uygulaması yapılarak nicel veriler toplanmıştır. Son test uygulamasından 4 hafta sonra, 9 Ocak 2017 tarihinde izleme testi uygulanarak konunun kalıcılığına ait veriler toplanmıştır.

Görüşme formu: Araştırmanın nitel verilerini toplamak amacıyla yarı yapılandırılmış görüşme formu uygulanmıştır. Görüşme formu hazırlanırken, alan uzmanlarının görüşleri alınmış ve dil uzmanları tarafından anlaşılabilirliği incelenmiştir. Görüşme formu 4 açık uçlu sorudan oluşmaktadır. Görüşme formunda yönlendirilmiş soru bulunmamaktadır.

Araştırmanın nitel verilerini oluşturan öğrenci görüşleri 16 Aralık 2016 günü okulda deney grubundan rastgele seçilmiş 12 öğrenci ile birebir görüşme yapılarak ve ses kayıt cihazı ile görüşme kayıt altına alınarak veriler toplanmıştır.

2.5. Verilerin Analizi

Araştırmanın veri analizi nicel ve nitel veri analizinden oluşmaktadır. Nicel veriler SPSS18 for Windows programı kullanılarak analiz edilmiştir. Nitel veri analizinde ise belirlenen kodlara göre oluşturulan temalar üzerinden veri analizi gerçekleştirilmiştir. Nicel verilerin analizinde normallik ve homojenlik varsayımları incelenerek parametrik ve parametrik olmayan analizler yapılmıştır.

Araştırmanın alt problemlerine ait istatistikî teste ait normallik değerleri incelenmiştir. Araştırmaya katılan deney ve kontrol grupları $n < 30$ olduğu için Shapiro-Wilk normallik testi yapılmıştır. Bu testin sonuçları incelendiğinde deney grubu ön test puanlarının (statistic= ,900, sd=28, p= ,013 $p < ,05$) normal dağılım göstermediği tespit edilmiştir. Deney grubu son test puanlarının (statistic= ,854, sd=28, p= ,001 $p < ,05$) normal dağılım göstermediği tespit edilmiştir. Kontrol grubu ön test puanlarının (statistic= ,952, sd=25, p= ,265 $p > ,05$) normal dağılım göstermediği tespit edilmiştir. Kontrol grubu son test puanlarının (statistic= ,948, sd=28, p= ,209 $p > ,05$) normal dağılım gösterdiği tespit edilmiştir.

Araştırmanın normallik varsayımları dikkate alındığında deney ve kontrol grubunun ön testlerinin karşılaştırılmasında normal dağılım göstermeyen deney grubu ile normal dağılım gösteren kontrol grubu puanları arasındaki anlamlı farklılık Mann Whitney U testi yapılarak incelenmiştir. Deney grubunun ön test, son test karşılaştırılmasında Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi, kontrol grubunun ön test son test karşılaştırılmasında bağımlı t testi ile anlamlı farklılık olup olmadığı analiz edilmiştir. Deney ve kontrol grubunun son testlerinin karşılaştırılmasında, Mann Whitney U testi yapılarak anlamlı farklılık incelenmiştir. Deney grubuna ait izleme testinin ön test, son test arasındaki anlamlı farklılık tek gruba uygulanan Anova testinde Bonferroni düzeltmesi uygulanarak izleme, ön test ve son test arasında anlamlı farklılık incelenmiştir.

Araştırmanın nitel verilerine ait kodları belirlenerek, temalar oluşturulmuştur. Oluşturulan temaların yorumlanmasında belirlenen kodların frekansı kullanılmıştır. Nitel verilerin analizinde bağımsız kodlayıcı kullanılarak geçerlik ve güvenilirliği de sağlanmaya çalışılmıştır. Ayrıca belirlenen temalar üzerinden Miles ve Huberman'ın görüş birliği formülü uygulanmış ve nitel verilerin analizine ait yapılan kodlamaların %95'inde ortak görüş tespit edilmiştir. Miles ve Huberman'ın görüş birliği formülü ile “(Güvenirlik: Görüş Birliği / (Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı))nitel araştırmalarda uzmanların ve araştırmacının değerlendirmesi arasındaki uyumun %90 ve üzeri olduğu durumlarda istenilen güvenilirlik sağlanmaktadır” (Saban, 2008, s.430).

3. Bulgular ve Yorum

Bu bölümde, araştırmanın bulguları ve bu bulgulara yönelik yorumlar yer almaktadır. Bulgular ve yorumlar, araştırmanın alt problemleri doğrultusunda elde edilen verilere göre değerlendirilmiştir.

3.1. Deney ve Kontrol Grubundaki Öğrencilerin Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersi Akademik Başarı Durumları

Bu bölümde deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersindeki akademik başarı ön test-son test sonuçlarına yönelik bulgular ve yorum yer almaktadır.

Tablo 4. Çalışma Grubundaki Öğrencilerin Başarı Testine Ait Ön Test Puanlarına İlişkin Mann-Whitney U Testi Sonuçları

Test	Grup	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	Z	p
Ön Test	Deney	28	23.94	646.50	268.500	1.487	.137
	Kontrol	25	30.17	784.50			

Tablo 4'e göre, araştırma kapsamında uygulama gerçekleştirilen öğrencilerin başarı testinden aldıkları puanların sıra ortalaması 23,94'tür. Kontrol grubunda bulunan öğrencilerin ise sıra ortalaması 30,17'dir. Araştırma kapsamındaki öğrencilerin ön test puanları arasında anlamlı farklılık olup olmadığı incelendiğinde; deney ve kontrol grubu öğrencileri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır [$U= 268,500$, $Z=1,487$, $p<.05$].

Deney grubundaki öğrencilerin ön test son test puanları arasındaki farklılığı belirleme yönelik bulgulara tablo 5'de yer verilmiştir.

Tablo 5. Deney Grubundaki Öğrencilerin Başarı Testine Ait Ön Test-Son Test Puanlarına İlişkin Wilcoxon İşaret Testi Sonuçları

Grup	Test		N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	Z	P
Deney	Ön Test	Negatif Sıralar	0	.00	.00	4.642	.000
	Son Test	Pozitif Sıralar	28	14.50	406.00		
		Eşit	0				
		Toplam	28				

Tablo 5'e göre, araştırma kapsamındaki öğrencilerin aldıkları ön-test son-test puanlarına ilişkin deney grubundaki öğrencilerin negatif sıralarda bulunmadığı tespit edilmiştir. Pozitif sıralarda 28 öğrenci olup, sıra ortalaması 14,50'dir. Deney grubundaki öğrencilerin ön test ile son test puanlarına göre anlamlı farklılaşma olup olmadığı üzerine yapılan incelemede, $p=.000$ olup $p<.050$ 'den küçük olduğu için ön test ile son test puanları arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir [$Z = 4.642$, $p= .000$, $p< .05$]. Anlamlı farklılığın yönü incelendiğinde deney grubundaki öğrencilerin tamamının son test puanı pozitif sıralarda olduğu yani son test puanlarını artırdığı gözlemlenmiştir. Bu durum uygulanan etkinliklerin etkili olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Kontrol grubundaki öğrencilerin ön test son test puanları arasındaki farklılığı belirleme yönelik bulgulara tablo 6'da yer verilmiştir.

Tablo 6. Kontrol Grubundaki Öğrencilerin Başarı Testine Ait Ön Test-Son Test Puanlarına İlişkin Bağımsız t Testi Sonuçları

Grup	Test	N	\bar{x}	S	sd	t	p
Kontrol	Ön Test	25	6.04	2.11	24	21.63	.000
	Son Test	25	12.80	1.65			
	Toplam	40					

Tablo 6'e göre, kontrol grubunda bulunan öğrencilerin başarı testinden aldıkları ön test puanlarına ait ortalama ($\bar{x}=6,04$)'tür. Son test puan ortalaması ise ($\bar{x}=12,80$)'dir. Kontrol

grubunda bulunan öğrencilerin ön test ile son test puanları arasında anlamlı farklılık olup olmadığı incelendiğinde; anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır [$t_{(24)} = 21,638$ $p = .000$, $p < .05$]. Farkın yönü incelendiğinde son testte alınan puanların lehinedir.

Deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin son test puanları arasındaki farklılığı belirlemeye yönelik bulgulara tablo 7’da yer verilmiştir.

Tablo 7. Çalışma Grubundaki Öğrencilerin Akademik Başarı Testine Ait Son Test Puanlarına İlişkin Mann-Whitney U Testi Sonuçları

Test	Grup	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	Z	p
Son Test	Deney	28	33.39	935.00	171.000	3.254	.001
	Kontrol	25	19.84	496.00			
	Total	53					

Tablo 7’ a göre, araştırma kapsamında uygulama gerçekleştirilen öğrencilerin son teste ait başarı testinden aldıkları puanların sıra ortalaması 33,39’dur. Kontrol grubunda bulunan öğrencilerin ise sıra ortalaması 19,84’tür. Araştırma kapsamındaki öğrencilerin son test puanları arasında anlamlı farklılık olup olmadığı incelendiğinde; deney grubu ve kontrol grubu arasında anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır [$U = 171,000$, $Z = 3,254$, $p < .05$]. Anlamlı farklılığın yönü incelendiğinde araştırma kapsamında uygulama gerçekleştirilen öğrencilerin lehine anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir.

Deney grubundaki öğrencilerin ön test- son test- izleme testine yönelik betimsel istatistik değerlerine Tablo 8’da yer verilmiştir.

Tablo 8. Deney Grubundaki Öğrencilerin Ön Test/Son Test/ İzleme Testi Puanlarına İlişkin Betimsel İstatistik Değerleri

Testler	N	\bar{x}	S
Ön Test	28	4.89	1.68
Son Test	28	14.25	1.43
İzleme Testi	28	14.17	1.82

Tablo 8 incelendiğinde, araştırma kapsamında uygulama gerçekleştirilen öğrencilerin son test ve izleme testi arasında anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Son test ortalaması 14,25 iken izleme testi ortalaması 14,17’dir. Ön test ile son test puanı arasındaki anlamlı farklılığın yönü son test lehinedir. Bu durum yapılan etkinliklerin etkili olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Deney grubundaki öğrencilerin ön test- son test- izleme testi puanları arasında farklılığı belirlemeye yönelik bulgulara tablo 9’de yer verilmiştir.

Tablo 9. Deney Grubundaki Öğrencilerin Ön Test/Son Test/ İzleme Testi Puanlarına İlişkin Anova Testi Tablosu

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P	Testteki Fark
Denekler Arası	87.857	27	3.254			
Ölçüm	1622.000	2	811.000	2318.099	.000	1-2
Hata	101.333	54	1.877			1-3
Toplam	1.811.19					

* $p < .05$ düzeyinde önemlidir. Bonferroni testi sonucu farklılık görülen ölçümler.

Tablo 9'e göre, araştırma kapsamında uygulama gerçekleştirilen öğrencilere ait ön test (1), son test (2) ve izleme testinden (3) aldıkları puanlar arasında anlamlı bir fark vardır [$F = 2318.099$, $p = .000$, $p < .05$]. Bu farkın hangi testler arasında olduğu Bonferroni testiyle tespit edilmiştir.

Tablo 10. Deney Grubundaki Öğrencilerin Ön Test/Son Test/ İzleme Testi Puanlarına İlişkin Bonferroni Testi Tablosu

(i) faktör 1	(j) faktör 1	Ortalama farkı(I-J)	Standart hata	p
Ön test (1)	Son test (2)	-9.357*	.301	.000
	İzleme testi (3)	-9.286*	.482	.000
Son test (2)	Ön test (1),	9.357*	.301	.000
	İzleme testi (3)	.071	.281	1.000
İzleme testi (3)	Ön test (1),	9.286*	.482	.000
	Son test (2)	-.071	.281	1.000

* Anlamlılık farkı. 0, 5 düzeyinde önemlidir.

Tablo 10'a göre araştırma kapsamında uygulama gerçekleştirilen öğrencilerin ön test-son test / izleme testi puanlarında anlamlı bir farklılık vardır ($p < 0,05$). Bu anlamlı farklılığın sebebi araştırma kapsamında uygulama gerçekleştirilen öğrencilerle yürütülen dersin "Ya İstiklal Ya Ölüm" ünitesinde tarihî günlükler ile ders işlenmesinin akademik başarıya olumlu etkisidir.

3.2. Deney Grubundaki Öğrencilerin Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Dersinin Öğretiminde Tarihî Günlük Kullanımına Yönelik Görüşleri

Bu bölümde deney grubundaki öğrencilerin Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde tarihî günlük kullanımına yönelik görüşleri ele alınmıştır.

Tablo 11. Deneysel Grubundaki Öğrencilerin Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersi “Ya İstiklal Ya Ölüm” Ünitesinde Tarihî Günlük Kullanımının, Konuları Öğrenmelerine ve Ders Başarılarına Etkisine Yönelik Görüşleri (N=12)

Temalar	Alt temalar	Kodlar	f	
Tarihî günlük kullanımının öğrenmeye ve ders başarısına etkisi	Milli hassasiyete etkisi	Vatani sevme	3	
		İyi vatandaş olma	1	
		Tarihten ders alma	1	
	Olumlu etki	Öğrenmeye etkisi	Kolay hatırlama	6
			Kolay öğrenme	3
			Fotoğrafların destek sağlaması	2
		Zor unutmama	2	
		Öğrenmeye fayda	1	
		Sınav başarısına etkisi	Başarıda artış	7
	TEOG’da başarı		3	
	Kolay cevaplama		2	
	Derse karşı ilgiye etkisi	Derse karşı ilgiye etkisi	Dersi eğlenceli kılma	8
			Tarihî anı yaşama	8
			Tarihi sevme	3
			Film izler gibi	2
			Merak uyandırma	2
			Öğrenmeye etkisi	Kafa karışıklığı
	Olumsuz etki	Sınav başarısına etkisi	Başarıda düşüş	2
Dersi sıkıcı kılma			2	
Derse karşı ilgiye etkisi		Bilgi karışıklığı	1	
		İlgi çekmeme	1	

Tablo 11’e göre araştırma kapsamında uygulama gerçekleştirilen dersin “Ya İstiklal Ya Ölüm” ünitesinde tarihî günlük kullanımına yönelik öğrencilerin çoğunluğunun olumlu görüşe sahip oldukları görülmektedir. Buna örnek olarak öğrenciler, “dersi daha eğlenceli kılma”, “tarihî anı yaşama”, “başarıda artış”, “kolay hatırlama”, “tarihi sevme ve kolay öğrenme” gibi görüşler belirtmişlerdir. Örneğin K.Ö.1 kodlu öğrenci “Ya İstiklal Ya Ölüm” ünitesini işlerken tarihî günlük kullanımının ders başarısına yönelik etkisini şöyle ifade etmiştir:

Evet oldu. Çünkü başarımda arttı. Daha kolay öğrendim ve daha kolay hatırladım. Bu da sınavlarda çok işime yaradı. Atatürk’ün ve diğer komutanların söylediklerini fotoğ-

raflarını aklıma getirince soruları çözmek kolay oldu. Hatırlamak kolay olunca başarılı oldum. TEOG sınavından aldığım puandan da belli zaten. Bence bu ünite diğerlerinden daha zevkli geçti. Bu da daha kolay öğrenmemi sağladı”. Diğer bir öğrenci E.Ö.2 kodlu öğrenci ise “Oldu hocam. Dersler günlüklerle daha faydalı daha güzel geçiyor. Sınavdan iyi not aldım. Bunda günlüklerin yararı oldu. Hocamızın bize gösterdiği birçok paşanın fotoğrafını aklımıza getirmek çok daha kolay. Hocamızın ders sonundaki sorularına cevap vermekte kolaylaştı. Bence TEOG’ta da faydası oldu.

Olumsuz yönde etkilerine bakıldığında ise öğrenciler az sayıda ve daha az çeşitlilikte de olsa “başarıda düşüş”, “dersi sıkıcı kılma”, “bilgi karışıklığı ve ilgi çekmeme” gibi görüşler dile getirilmişlerdir. Örneğin, E.Ö.1 kodlu öğrenci “Hayır bana bir etkisi olmadı. Pek de bir şey öğrenemedim. Öğrenseydim hatırlardım. Bir iki tane fotoğraf hatırlıyorum, bence öğrenseydim sınavlarım iyi olurdu. Yüksek not alamadım, onun için bir etkisini görmedim bana faydası olmadı” şeklinde görüş belirtmiştir. Öğrencilerin “Tarihî günlük kullanımının öğrenmeye ve ders başarısına etkisi” ne ilişkin temasından elde edilen görüşleri çerçevesinde “Derse karşı ilgiye etkisi” alt temada “Dersi eğlenceli kılma” ve “Tarihî anı yaşama” kodlarına dair görüş birlikteliğinin olduğu görülmektedir. Yani tarihi günlüklerin ders sürecindeki kullanımını öğrencilerin ders motivasyonlarına aynı zamanda ders içeriğinin içselleştirilmesine olumlu katkı sağlamaktadır.

Tablo 12. Deney Grubundaki Öğrencilerin Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersi “Ya İstiklal Ya Ölüm” Ünitesinde Tarihî Günlük Kullanımının Derse Olan İlgilerine Etkisine Yönelik Görüşleri (N=12)

Temalar	Alt temalar	Kodlar	f	
Tarihî günlük kullanımının derse olan ilgiye etkisi	Milli hassasiyete etkisi	Vatani sevme	3	
		Tarihten ders alma	2	
	Öğrenmeye etkisi	Kolay öğrenme	3	
		Zor unutmama	3	
		Kolay hatırlama	2	
		Doğru bilgi edinme	2	
	Sınav başarısına etkisi	Başarı artışı	Başarı artışı	6
			Dersi zevkli kılma	6
		Derse karşı ilgiye etkisi	Tarihî anı yaşama	2
			Tarihi sevme	2
			İlgi artışı	1
			Sınav başarısına etkisi	Başarı düşüklüğü
	Olumsuz etki	Derse karşı ilgiye etkisi	Dersi sıkıcı kılma	3
			İlgi azalması	1

Tablo 12’ye göre, araştırma kapsamında uygulama gerçekleştirilen derste tarihî günlük kullanımının deney grubu öğrencilerinin derse olan ilgilerinde büyük oranda artış meydana getirdiği dile getirilmektedir. Öğrenciler, ilgilerinin artışında tarihî günlüklerin dersi daha zevkli hâle getirmesinin etkili olduğunu belirtmişlerdir. Örneğin, E.Ö.2. derse olan ilgisinin artmasını “Evet etkiledi. Çünkü hocamızın atalarımın söylediklerini bize anlatması, fotoğraflarını göstermesi ilgimizi çekti. O zamanları yaşar gibi oldum. Ülkemizin kolay kazanılmadığını anladım. Böyle olunca tarih dersini daha çok sevdim” şeklinde ifade etmiştir.

Düşük bir oranda da olsa derslerin sıkıcı bir hâle geldiğini, ders başarılarının düştüğünü ve derse olan ilgilerinde bir azalma olduğu yönünde olumsuz görüş dile getirmişlerdir. Örneğin, derse olan ilgilerinin etkilenmemesini K.Ö.3 “Etkilemedi. Dersten sıkılmama sebep oldu”, E.Ö.1 ise “Etkilemedi. Tarih çok sıkıcı bence. Ben pek sevmiyorum. Günlükler ilgimi çekmedi. Biraz fotoğraflar çekti. Hikâye gibi bence. Bazen uyukum geliyor” şeklinde ifade ettikleri görülmüştür. Tarihî günlük kullanımının öğrencilerin derse olan ilgilerine etkisine göre bir karşılaştırma yapıldığında olumsuz yönde görüş belirten öğrencilere göre, olumlu yönde görüş dile getiren öğrencilerin bir hayli fazla olduğu açık bir şekilde görülmektedir.

Öğrencilerin “Tarihî günlük kullanımının derse olan ilgiye etkisi” ne ilişkin temasından elde edilen görüşleri çerçevesinde “Sınav başarısına etkisi”, “Başarı artışı” ve “Derse karşı ilgiye etkisi” alt temalarında “Dersi zevkli kılma” kodlarına dair görüş birliğinin olduğu görülmektedir. Yani tarihi günlüklerin ders sürecindeki kullanımı, öğrencilerde dikkat artırmaya ve odaklanmalarının devamlılığına olumlu katkı sağlamaktadır.

Tablo 13. Deney Grubundaki Öğrencilerin Dersin Diğer Ünitelerinde de Tarihî Günlüklerle Ders İşlenmesine Yönelik Görüşleri (N=12)

Temalar	Kodlar	f	
Diğer ünitelerde de tarihî günlüklerle ders işlemek istermisiniz?	Daha zevkli olur	6	
	Sınav başarısına olumlu etki yapar	5	
	Evet	Geçmişti hatırlamak kolay olur	3
		Vatan sevgisi	2
		Tarihe ilgiyi artırır	2
		Geçmişten ders alırsız	1
		Aynı şeyler dersin daha sıkıcı olmasına sebep olur	3
	Hayır	Zaman kaybı olur	1
		Dersler sınavlara yönelik işlenmeli	1

Tablo 13’e göre deney grubundaki öğrencilerin araştırma kapsamında uygulama gerçekleştirilen dersin “Ya İstiklal Ya Ölüm” ünitesinde günlük kullanımının, dersleri daha

zevkli hale getirdiğini, sınav başarılarına olumlu yönde katkı sağladığını, geçmişi hatırlamalarına yardımcı olduğunu, vatan sevgisini ve tarihe olan ilgilerini arttığı yönünde olumlu görüş belirttikleri görülmektedir. Örneğin, olumlu yönde görüş belirten öğrencilerden bazıları diğer ünitelerde de tarihî günlüklerle ders işlenmesi gerektiğini K.Ö.6 “Tabii ki isterim. Günlükler tarihe şahit olmuş kişilerin söyledikleri olduğundan bize doğru bilgiler verir. Tarihimize ilgimizi artırır. Tarihimizi daha doğru daha kolay öğreniriz. O anları azda olsa yaşarız bir daha unutmamız. Tabii ki bu sınavlarda da bize çok fayda sağlar” şeklinde ifade etmiştir.

Aynı şeylerin kullanılmasının dersleri daha sıkıcı bir hale getirdiği, bu tür materyallerin kullanılmasının zaman kaybına neden olduğunu ve derslerin bu tür şeylerle işlenmesi yerine daha çok sınavlara yönelik işlenmesi gerektiği yönünde az sayıda öğrenci görüş belirtmişlerdir.

Öğrencilerin “Diğer ünitelerde de tarihî günlüklerle ders işlemek ister misiniz?” temasından elde edilen görüşleri çerçevesinde “Evet” cevabını verenlerden “Daha zevkli olur” koduna dair görüş birlikteliğinin olduğu anlaşılmaktadır. Yani öğrenciler, tarihi günlüklerin ders sürecindeki kullanımına ilişkin, görsel ve dokümantasyon materyallerle desteklenmesinin gerekliliği görüşündedirler. Tarihî günlüklerin derslerde kullanılmasına yönelik olumlu görüş beyan eden öğrencilerin olumsuz yönde görüş belirten öğrencilere göre daha fazla olduğu görülmektedir.

Tablo 14. Deney Grubundaki Öğrencilerin Derste Tarihî Günlük Kullanımına Yönelik Önerileri (N=12)

Temalar	Kodlar	f
Tarihî günlük kullanım ile ilgili öneriler	Tarih ve savaş fotoğraflarının sayısı arttırılabilir.	11
	Daha çok günlük kullanılabilir.	5
	Tarihî filmler ve savaş filmleri izlettirebilir.	4
	Hayır, önerim yok.	3

Tablo 14’e göre öğrencilerin 11’i derslerde tarihî ve savaş fotoğrafların sayısının daha fazla olabileceği, 5’i daha çok günlük kullanılabilceği ve 4’ü de tarih ve savaş filmlerinin izlettirebileceği yönünde görüş ve öneri dile getirdikleri 3 öğrencinin ise herhangi bir öneri dile getirmediği görülmektedir. Örneğin, K.Ö.5 “diğer ünitelerde de o zamanları yaşamış atalarımızın günlüklerine yer verilmeli”, K.Ö.1 “bence fotoğraf sayısı arttırılmalı. Savaşın olduğu yerlerin fotoğrafları haritaları olmalı. Savaş, anlaşma, barış filmleri izlettirebilir. O zamanları yaşayanların hatıralarından kısa kısa tarih derslerinde bahsedilmeli. Çünkü atalarımızın günlüklerini ne kadar çok dinlersek o kadar az unuturuz. Tarihimizi ve ülkemizi daha çok severiz” şeklinde ifade etmişlerdir.

Öğrencilerin “Tarihî günlük kullanım ile ilgili öneriler” e ilişkin temasından elde edilen görüşleri çerçevesinde “Tarih ve savaş fotoğraflarının sayısı arttırılabilir” cevabını

verenlerin diğerlerinden fazla olduğu görülmektedir. Yani öğrencilerin tarihi günlüklerin ders sürecindeki kullanımı ile uyarıcı zenginliğin ve tematik sınıf atmosferinin oluşturulabileceği görüşündedirler.

4. Sonuç ve Öneriler

Araştırma kapsamındaki dersin “Ya İstiklal Ya Ölüm” ünitesinde tarihî günlük kullanımının öğrencilerin akademik başarılarında ve derse olan ilgilerinde artış meydana getirdiği görülmüştür. Öğrencilerin akademik başarılarının ve ilgilerinin artışı, tarihî günlüklerin dersi daha zevkli daha eğlenceli hale getirmesi, tarihî günlüklerin anı yaşatması, geçmişin daha kolay öğrenilip daha kolay hatırlanmasına katkı sağlamasının etkili olduğu ifade edilebilir.

Araştırma Kapsamındaki Dersin Öğretim Sürecinde Tarihî Günlük Kullanımının Akademik Başarıya Etkisi İle İlgili Sonuçlar

Araştırma kapsamında uygulama gerçekleştirilen öğrenciler ile öğretim programında önerilen etkinliklerin gerçekleştirildiği öğrencilerin ön test puanları ile ilgili tablo-4 incelendiğinde, araştırma kapsamındaki öğrencilerin ön test puanlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu nedenle araştırmaya dâhil olan öğrencilerin uygulama öncesinde akademik başarı düzeylerinin birbirine benzer olduğu sonucuna varılabilir.

Araştırma kapsamında uygulama gerçekleştirilen öğrencilerin ön test ile son test puanlarına göre anlamlı farklılaşma olup olmadığı ile ilgili tablo-5 incelendiğinde, son test lehine istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir.

Öğretim programında önerilen etkinliklerin gerçekleştirildiği kontrol grubu öğrencilerinin ön test son test puanlarının karşılaştırıldığı tablo-6 incelendiğinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Farkın yönü son test lehinedir. Öğretim programında önerilen etkinliklerin de akademik başarıyı olumlu etkilediği görülmektedir. İlköğretim 8. sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde tarihî günlüklerden faydalanılarak oluşturulmuş öğretim etkinliği ile uygulama gerçekleştirilen öğrenciler (deney grubu) ile öğretim programında önerilen etkinliklerin gerçekleştirildiği öğrencilerin (kontrol grubu) son test puanlarına ilişkin sonuçların karşılaştırıldığı tablo-7’ye göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olduğu görülmüştür. Farkın yönü tarihî günlüklerden faydalanılarak oluşturulmuş öğretim etkinliği ile uygulama gerçekleştirilen öğrenciler lehinedir. Bu bulgulardan hareketle tarihî günlüklerden faydalanılarak oluşturulmuş öğretim etkinliğinin öğretim programında önerilen etkinliklere göre akademik başarıyı daha fazla artırdığı ifade edilebilir.

Araştırma kapsamında uygulama gerçekleştirilen öğrencilerin ön test- son test izleme testi puanlarının karşılaştırıldığı tablo-8’e göre anlamlı bir farklılık görülmektedir. Bu anlamlı farklılığın sebebi araştırma kapsamında uygulama gerçekleştirilen öğrencilerle

yürütülen dersin “Ya İstiklal Ya Ölüm” ünitesinde tarihî günlükler ile ders işlenmesinin akademik başarıya ve kalıcılığa olumlu etkisidir.

Altıkulaç (2014) tarafından yapılmış olan çalışmada İlköğretim 8. sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi öğretiminde hatıratlarla oluşturulmuş etkinliğin öğretim programında önerilen etkinliklere göre akademik başarıya ve öğrencilerin tarihsel düşünme becerilerinin gelişimine olumlu etkisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmamızın sonuçları ile farklı tarihsel kaynaklardan faydalanılarak yapılmış olan çalışmaların (Sarı, 2007; Doğan, 2007; Işık, 2008; Arslan, 2008; Top, 2009; Akçalı, 2013; Altıkulaç, 2014) sonuçlarının uyumlu olduğu görülmektedir. Benzer çalışmalardan elde edilen nicel bulgular, araştırmamızın nicel bulgularını destekleyici niteliktedir. Araştırmamızdan elde edilen bulgular ve ilgili araştırmaların çalışmamızı destekler nitelikte olması sebebiyle tarihî günlükler ile yürütülen öğretim etkinliğinin akademik başarıyı artırdığı, kalıcı olduğu ve öğretim materyali olarak kullanılabilceği sonucuna varılabilir.

Araştırma Kapsamında Uygulama Gerçekleştirilen Öğrencilerin Tarihî Günlük Kullanım Durumları ve Tarihî Günlüklerden Faydalanılarak Oluşturulmuş Öğretim Etkinliği Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Sonuçlar

Araştırma kapsamında uygulama gerçekleştirilen öğrencilerin Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi öğretiminde tarihî günlüklerin kullanılmasının konuları öğrenmelerine ve ders başarılarına etkisiyle ilgili tablo-11 incelendiğinde öğrencilerin çoğunluğunun olumlu görüş beyan ettikleri görülmektedir. Öğrenciler tarihî günlüklerle desteklenen derslerin daha eğlenceli, daha kolay hatırlanabilir ve başarılarında artışa sebep olduğunu dile getirmektedirler.

Araştırma kapsamında uygulama gerçekleştirilen öğrencilerin Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi öğretiminde tarihî günlüklerin kullanılmasının derse olan ilgilerine etkisiyle ilgili tablo-12 incelendiğinde öğrencilerin derse olan ilgilerinde artış olduğu görülmektedir. Öğrenciler ilgilerinin artışında tarihî günlüklerin dersi daha zevkli hale getirmesinin etkili olduğunu belirtmektedirler. Düşük bir oranda da olsa bu etkinliklerin dersi daha sıkıcı hale getirdiğini bunun da başarılarında ve derse olan ilgilerinde düşüş meydana getirdiğini belirten öğrenciler mevcuttur.

Araştırma kapsamında uygulama gerçekleştirilen öğrencilerin Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinin diğer ünitelerinde de tarihî günlüklerle ders işlenmesine yönelik görüşleri ile ilgili tablo-13 incelendiğinde olumlu yönde görüş belirtenlerin olumsuz yönde görüş belirtenlere oranla fazla olduğu görülecektir. Dersin diğer ünitelerinde de tarihî günlüklerden faydalanılması gerektiğini belirten öğrencilerin gerekçesi, bu etkinliğin öğrendiklerini kolay hatırlamaya, akademik başarılarına ve ilgilerinin artışına olumlu katkısıdır.

Araştırma kapsamında uygulama gerçekleştirilen öğrencilerin Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde tarihî günlük kullanımıyla ilgili tablo-14 incelendiğinde, öğrenci görüşleri, daha fazla tarihî günlük kullanılabilceği, tarihî filmlere savaş

filmlerine yer verilebileceği, tarih ve savaş fotoğraflarının artırılabilceği yönündedir. 3 öğrencinin ise herhangi bir öneri dile getirmediği görülmektedir.

Ünlü (2016) tarafından yapılmış olan çalışmada tarihin soyut kavramları içermesi sebebiyle öğretmenlerin bilgiyi somutlaştırabilmek için yardımcı materyallere ihtiyaç duyduğu ifade edilmektedir. Edebi ürünlerden faydalanılarak oluşturulmuş öğretim etkinliğinin öğrencilerin derse ilgilerini olumlu yönde etkilediği, duyuşsal öğrenmeye katkı sağladığı, akademik başarılarını artırdığı ve düşünme becerilerini olumlu yönde geliştirdiği sonucuna ulaşılmıştır. Yapılmış olan bu çalışmalardan elde edilen nitel bulguların, araştırmamızın nitel bulgularını destekleyici nitelikte olduğu görülmektedir.

Araştırma kapsamındaki dersin programı incelendiğinde mevcut kazanımların birçoğunun akademik başarıyla ilintili ve program dâhilindeki konuların değişik tarihsel kaynaklar kullanılarak öğretilmeye uygun olduğu görülmektedir. Koçak (2004), Sarı (2007), Akkuş (2007), Doğan (2007), Işık (2008), Arslan (2008), Keskin (2008), Top (2009), Özbaş (2010), Artan (2012), Akçalı (2013), Altıkulaç (2014), Ünlü (2016) gibi farklı çalışmalarda değişik tarihsel materyaller kullanılarak yürütülen öğretimin akademik başarıya ve öğrencilerin tarih konularını içeren derslere karşı tutumlarına olumlu etkisi görülmüştür. Araştırmamızdan ve benzer araştırmalardan elde edilen bulgular ışığında tarihî kaynaklar (birinci el ve ikinci el kaynaklar, tarihî günlükler, hatıratlar ve edebi ürünler vs) kullanılarak oluşturulmuş öğretim etkinliğinin ders kitabı ve öğretim programında ön görülen etkinliklere göre akademik başarıyı daha fazla artırdığı, öğrencilerin tarih ile alakalı tutumlarını olumlu yönde etkilediği görülmektedir. Bu sebeple tarihî günlüklerin öğretim materyali olarak kullanılabilceği sonucuna varılabilir.

Öneriler

Araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda aşağıdaki önerilere yer verilmiştir:

- 1- Millî Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü tarafından Sosyal Bilgiler ve Tarih derslerinin eğitim programına uygun farklı tarihsel kaynakların kullanıldığı materyaller hazırlanıp öğretmen ve öğrencilerin faydalanması sağlanabilir. Tarihî belgeseller, filmler, videolar, fotoğraf ve tarihî resimler, görsel ve işitsel araç gereçler, arşiv kayıtları, tarihî günlük ve hatıratlar, edebi ve tarihî romanlar kullanılabilir.
- 2- Millî Eğitim Bakanlığı ve YÖK iş birliği ile Sosyal Bilgiler ve Tarih eğitimi alanında görev yapmakta olan akademisyen ve öğretmenlere tarih öğretiminde ders materyali olarak tarihsel kaynakların kullanımına dair eğitimler düzenlenebilir.
- 3- Öğretmenlerin tarih derslerinde tarihî kaynaklardan yararlanılarak oluşturulmuş farklı formattaki materyalleri kullanma becerilerinin geliştirilmesi ile tarih derslerinin sıkıcı olmaktan kurtarılması sağlanabilir.
- 4- Öğretmenler, öğrencilerin tarih ile ilgili görüşlerinden ve akademik seviyelerinden haberdar olmaları, öğretim etkinliğini bu doğrultuda organize etmeleri önerilebilir.

- 5- Öğretmenlerin, öğrencilere derslerde kaynak seçimi, kullanımı ve değerlendirmesi aşamasında rehberlik edebilecek donanımda olması sağlanabilir.
- 6- Öğrenciler tarih konularının tarihî günlüklerle desteklenmesinin dersi daha zevkli ve eğlenceli hale getirdiğinden bahsetmektedirler. Öğretmenler tarih konularının öğretiminde tarihî günlük, hatırat, film ve fotoğrafları sıklıkla kullanabilirler.
- 7- Öğretim sürecinde öğreten ve öğrenenin tarihi, tarihe şahitlik etmiş kişilerin gözünden görebilmesine imkân sunması açısından tarihî günlükler bir öğretim materyali olarak kullanılabilir.
- 8- Öğrencilerin günlük tutma becerisi kazanmaları sağlanabilir. Bu uygulama ile gelecek nesillere tarihî bir belge bırakmaktan ziyade zamanın kıymetini anlamalarına yardımcı olunabilir.
- 9- Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi öğretim programında hatırat ve tarihî günlük kullanımının önemi vurgulanmalı, bu materyallerin kazanımlar, beceri ve değer eğitimi ile bağı kurulmalıdır.

Kaynakça

- Akçalı, A. (2013). *Tarih öğretiminde merkeze bağımlılığın azaltılması yolunda bir çözüm önerisi: Yerel tarih* (Doktora Tezi). Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 342349).
- Akkuş, Z. (2007). *Tarih öğretiminde edebi ürünlerin kullanımının öğrenci başarısına etkisi* (Doktora Tezi). Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 210534).
- Altıkulaç, A. (2014). *Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde hatıratların kullanımının öğrenme sürecine etkisi* (Doktora Tezi). Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 354653).
- Arslan, Ö. (2008). *İlköğretim 8. sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi öğretiminde görsel ve işitsel materyal kullanımının öğrencilerin akademik başarıları ve hatırdaki tutma düzeyleri üzerindeki etkisi* (Yüksek Lisans Tezi). Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 230943).
- Artan, A. (2012). *Millî mücadele döneminin işlenişinde ateşten gömlek romanının kullanılması*. (Yüksek Lisans Tezi). Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 317158).
- Atılğan, H. (2011). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme*. (5. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Aytaç, G. (1990). *Edebiyat yazıları I*. Ankara: Gündoğan Yayınları.
- Baymur, F. A. (1945). *Tarih öğretimi*. Ankara: Maarif Matbaası.

- Büyüköztürk, Ş. (2014). *Deneyisel desenler*. (4. Baskı). Pegem Akademi. Ankara.
- Büyüköztürk, Ş. (2015). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. (Geliştirilmiş 19. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E., Akgün, Ö., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. (Geliştirilmiş 11. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Couser, G., T. (2012). *Memoir: An introduction*. New York: Oxford University Press.
- Creswell, J. W. (2014). *Nitel, nicel ve karma yöntem yaklaşımları* (S. Demir, çev.). Ankara: Eğiten Kitap. (Çalışmanın orijinali 2002’de yayımlanmıştır.)
- Demirel, Ö. (2013). *Eğitimde program geliştirme. Kuramdan uygulamaya*. (20. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Doğan, Y. (2007). *Sosyal bilgiler öğretiminde tarihsel yazılı kanıtların kullanımı* (Doktora Tezi). Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi’nden edinilmiştir. (Tez No. 211673).
- Fethi, İ. (1986). *Mu’ cemu’l- mastalihati’ l- edebiyye, müessesetü’ l arabiiyye*. Tunus: Teazudiyetu’l Ummaliyyat.
- Goodson, I., & Walker, R. (2005). Putting life into educational research. In R. R. Sherman & R. B. Webb (Eds.), *Qualitative research in education: Focus and Methods* (pp. 108-121). London: Routledge Falmer.
- Greene, J. C., Krayder, H., & Mayer, E. (2005). Combining qualitative and quantitative methods in social inquiry. In B. Somekh & C. Lewin (Eds.), *Research methods in the social sciences* (pp. 275-282). London: Sage.
- Işık, H. (2008). *Tarih öğretiminde doküman kullanımının öğrencilerin tarihsel düşünme becerilerine ve başarılarına etkisi* (Doktora Tezi). Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi’nden edinilmiştir. (Tez No. 226911).
- Kan, A. (2011). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme*. (5. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Karataş, T. (2011). *Ansiklopedik edebiyat terimleri sözlüğü*. İstanbul: Sütun Yayınlar.
- Keskin, S. (2008). *Romanlarla tarih eğitimi ve öğretimi*. (Yüksek Lisans Tezi). Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi’nden edinilmiştir. (Tez No.218781).
- Koçak, A. (2004). *İlköğretim sosyal bilgiler dersinde Osmanlı devletinin 19. Ve 20. Yüzyılların öğretiminde hatıra ve hikâyelerin kullanılması*. (Yüksek Lisans Tezi). Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi’nden edinilmiştir. (Tez No.147443).
- Köksal, H. (2008) Çocukluk, değişen dünya ve tarih öğretiminden beklentiler. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 1(4), 387-396.
- Köstüklü, N. (2014). *Sosyal bilimler ve tarih öğretimi*. Konya: Çizgi Kitabevi.
- Kütükoğlu, M, S. (2008). *Tarih araştırmalarında usul*. İstanbul: Elif Kitabevi.

- Millî Eğitim Bakanlığı. (MEB). (2017). Türkiye cumhuriyeti inkılap tarihi ve Atatürkçülük dersi öğretim programı (Ortaokul 8. Sınıf). <http://mufredat.meb.gov.tr/Programlar.aspx> adresinden edinilmiştir.
- Nichol, J. (1991). *Tarih öğretimi*. (M. Safran çev.). Ankara: Çağrı Matbaacılık. (Çalışmanın orijinali 1991’de yayımlanmıştır).
- Niyazi, M. (2017). *Türk tarih felsefesi*. İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Okay, O. (1997). *İslam ansiklopedisi*. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları. Cilt 16. S. 445.
- Özbaş, B, Ç. (2010). *12-14 yaş grubu öğrencilerinin tarihsel düşünme gelişimi ve tarihsel kanıt kullanımı*. (Doktora Tezi). Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi’nden edinilmiştir. (Tez No.265486).
- Öztürk, C., & Otluoğlu, R. (2002). *Sosyal bilgiler öğretiminde edebi ürünler ve yazılı materyaller*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Paykoç, F. (1991). *Tarih öğretimi*. Eskişehir: A.Ü. AÖF Yayınları
- Pendas, D.O. (2009). *Testimony*. In M. Dobson & B. Ziemann (Eds.), *Reading primary sources: The interpretation of texts from nineteenth and twentieth century history* (pp. 226-243). London and New York: Routledge.
- Pingel, F. (1998). *Tarihsel anılar ve çok etnisiteli bir bağlamda tarih ders kitapları: Bazı deneyimler*. 2. Uluslararası Tarih Kongresi’nde sunulan sözlü bildiri, İstanbul.
- Saban, A. (2008). İlköğretim I. kademe öğretmen ve öğrencilerinin bilgi kavramına ilişkin sahip oldukları zihinsel imgeler. <http://ilkogretim-online.org.tr/> adresinden edinilmiştir.
- Sarı, İ. (2007). *Sosyal bilgiler öğretiminde sözlü tarih etkinliklerinin öğrenci başarı, beceri ve tutumlarına etkisi* (Doktora Tezi). Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi’nden edinilmiştir. (Tez No. 207141).
- Suter, W. N. (2012). *Introduction to educational research: a critical thinking approach*. London: Sage Publication.
- Top, M. (2009). *İlköğretim 8. sınıf Türkiye Cumhuriyeti inkılap tarihi ve Atatürkçülük dersinin öğretiminde edebi ürünlerin kullanımının öğrenci başarısı ve tutuma etkisi* (Yüksek Lisans Tezi). Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi’nden edinilmiştir. (Tez No. 250809).
- Tucker, A. (2004). *Our knowledge of the past*. New York: Cambridge University Press.
- Turan, O. (2010). *Türk cihan hakimiyet-i mefkuresi tarihi*. (19. Baskı). İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Ünlü, İ. (2016). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin ders materyali olarak edebi ürün kullanımına yönelik görüşleri. *International Journal of Eurasia Social Sciences*, 7 (22), 120-136.
- URL-1, <https://www.uhv.edu/student-success-center/resources/q-z/sources-primary-versus-secondary/>, (Erişim Tar.12.11.2017).